

Wrocław, 2017r.05.02

dr hab. Izabella Gil, prof. nadzw. UWr

Zakład Postępowania Cywilnego

Instytut Prawa Cywilnego WPAiE UWr

Tel. 606131131

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr Pawła Wrzaszcz

**pt. „Status prawny wierzyciela rzeczowego w postępowaniu
upadłościowym”**

I. Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Pawła Wrzaszcz pt. „*Status prawny wierzyciela rzeczowego w postępowaniu upadłościowym*” – napisanej pod naukowym kierownictwem promotora dr hab. Joanny Misztal-Koneckiej, prof. nadzw. KUL

Rozprawa doktorska mgr Pawła Wrzaszcz pt. „*Status prawny wierzyciela rzeczowego w postępowaniu upadłościowym*” stanowi pierwsze o charakterze kompleksowym monograficzne opracowanie dotyczące sytuacji prawnej wierzyciela posiadającego zabezpieczenia rzeczowe w przypadku ogłoszenia upadłości dłużnika.

W związku z tym już sam wybór tematu rozprawy ocenić należy, jako słuszny, nie tylko ze względu na konieczność rozstrzygnięcia wątpliwości

natury doktrynalnej, ale także ze względu na brak takiego kompleksowego opracowania w literaturze przedmiotu. Dotychczasowe opracowania dotyczące tematyki rozprawy nie zawierają takiej kompleksowej analizy.

1. Układ rozprawy doktorskiej

Zasadniczo układ dysertacji jest prawidłowy. Wątpliwości może budzić rozpoczęcie od omówienia uprawnień wierzyciela rzeczowego w postępowaniu egzekucyjnym skoro tematem pracy jest jego status w postępowaniu upadłościowym.

W pracy wykorzystana została metoda dogmatycznoprawna i metoda prawno porównawcza. Praca jest napisana w sposób bardzo przejrzysty i przystępny.

Praca składa się z wprowadzenia, czterech rozdziałów (podzielonych na punkty, co zwiększa czytelność omawianych zagadnień w ramach danego rozdziału) i zakończenia.

Autor dysertacji jako cel badawczy postawił „precyzyjne usytuowanie wierzyciela rzeczowego w postępowaniu upadłościowym i określenie jego pozycji”, a w szczególności ustalenie „czy wierzyciel rzeczowy w postępowaniu upadłościowym uzyskał wystarczającą ochronę prawną i czy jego pozycja jest słabsza, tożsama czy silniejsza, niż w cywilnym postępowaniu egzekucyjnym?”.

2. Treść poszczególnych rozdziałów pracy

Rozdział I pracy doktorskiej – zatytułowany - *Wierzyciel rzeczowy i realizacja jego praw w cywilnym postępowaniu egzekucyjnym*

Doktorant rozpoczyna I rozdział pracy od odważnego stwierdzenia, że „Postępowanie upadłościowe stanowi dla wierzycieli - w stosunku do postępowania egzekucyjnego - alternatywną drogę dochodzenia roszczeń od dłużników”. W postępowaniu cywilnym, a więc także w postępowaniu

upadłościowym funkcja ochronna realizowana jest poprzez ustalenie lub potwierdzenie określonego rodzaju praw lub roszczeń. Jednakże jak dostrzega się zasadnie w literaturze w postępowaniu upadłościowym, to ustalenie dokonywane jest zasadniczo na potrzeby tego postępowania, a więc w celu zapewnienia wierzycielowi prawa uczestniczenia w postępowaniu podziałowym w postępowaniu upadłościowym - art. 236 ust.1 prawa upadłościowego (por. S. Cieślak, Postępowanie upadłościowe oraz postępowania restrukturyzacyjne w świetle powiązań wewnątrzsystemowych, w: SINE IRA ET STUDIO. Księga jubileuszowa dedykowana Sędziemu Jackowi Gudowskiemu, red. T. Ereciński, P. Grzegorzczak, K. Weitz, Warszawa 2016, s.41). W związku z tym, w postępowaniu upadłościowym wierzyciel nie dochodzi roszczeń, lecz występuje o udzielenie ochrony prawnej poprzez potwierdzenie posiadania wierzytelności i zamieszczenie na liście wierzytelności, co w efekcie uprawnia go do zaspokojenia z masy upadłości. W postępowaniu egzekucyjnym również nie dochodzi się roszczeń, gdyż służy przymusowemu wyegzekwowaniu od dłużnika wykonania nałożonych na niego obowiązków za pomocą uprawnionych do tego organów egzekucyjnych. Z powyższych względów należałoby z dużą ostrożnością formułować takie ogólne tezy i to na wstępie opracowania, bo można odnieść wrażenie, że Autor nieprawidłowo ocenia cele i funkcje tych postępowań wykonawczych, co jest o tyle niezrozumiałe, że w kolejnym zdaniu Autor zasadnie stwierdza, że postępowanie egzekucyjne umożliwia zaspokojenie roszczeń wierzyciela. Doktorant bez odwołania się w tym zakresie do literatury stwierdza, że postępowanie upadłościowe, po nowelizacji dokonanej ustawą z 15.05.2015 r., stanowi egzekucję uniwersalną. Bezsprzecznie należy zgodzić się z takim stanowiskiem, ale należałoby w tym zakresie odwołać się do literatury, gdyż nie wynika to wprost z obowiązujących przepisów, lecz ze specyfiki obecnego postępowania upadłościowego, na co zwrócono uwagę w doktrynie.

Wydaje się, że dla oceny statusu wierzyciela rzeczowego w postępowaniu upadłościowym należało w pierwszym rozdziale pracy poprzestać na dokonaniu analizy przepisów definiujących pojęcie wierzyciela rzeczowego wraz ze wskazaniem tych istotnych elementów, które odróżniają go od wierzyciela osobistego oraz dokonać analizy sposobów zabezpieczenia wierzytelności. Natomiast relacje z postępowaniem egzekucyjnym powinny być przedstawione dopiero po omówieniu statusu wierzyciela rzeczowego w postępowaniu upadłościowym, skoro jest to tematem pracy.

W pkt. 1.2. rozdziału pierwszego dokonano omówienia rozumienia pojęcia wierzyciela rzeczowego w odróżnieniu od wierzyciela osobistego dłużnika, jak też wskazania na czym polega istota zabezpieczenia rzeczowego. Autor zasadnie dostrzega, że wierzyciel rzeczowy ma zagwarantowaną możliwość zaspokojenia swoich roszczeń z przedmiotu, na którym ustanowił zabezpieczenie.

Następnie w pkt 1.3. rozdziału pierwszego opisano uwarunkowania historyczne uprzywilejowanej pozycji wierzyciela rzeczowego, co pozwoliło Autorowi pracy na ustalenie, jaki był cel stworzenia katalogu przywilejów dla wierzycieli rzeczowych, a w konsekwencji to, w jaki sposób cel zabezpieczenia rzeczowego winien być realizowany w toku postępowania egzekucyjnego oraz postępowania upadłościowego.

Odrębnie omówiona została problematyka rodzajów zabezpieczeń rzeczowych (w pkt 1.4. rozdziału pierwszego). Wyjaśniono, że rodzaj zabezpieczeń rzeczowych uzależniony jest od przedmiotu zabezpieczenia i celu tego zabezpieczenia. Autor opracowania konstatuje, że wierzycielem rzeczowym jest ten wierzyciel, który skutecznie dokonał zabezpieczenia rzeczowego na majątku dłużnika i ma możliwość realizacji tego zabezpieczenia w drodze zaspokojenia jego wierzytelności z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi, dlatego wierzycielem rzeczowym będzie zatem każdy

podmiot, któremu przysługuje szczególna ochrona wynikająca z prawa rzeczowego. Należy podzielić stanowisko Doktoranta, że wyłącznie zastaw i hipoteka stanowią te zabezpieczenia rzeczowe, których zadaniem jest skuteczne wspomaganie działań mających na celu uzyskanie zaspokojenia swoich roszczeń przez wierzyciela rzeczowego. Natomiast pozostałe ograniczone prawa rzeczowe takiej funkcji nie posiadają, gdyż są ustanawiane w celu wyłącznie umożliwienia korzystania z rzeczy.

Autor opracowania szczegółowo analizuje w kontekście podjętego tematu zastaw, zastaw rejestrowy i zastaw skarbowy (1.4.1.). Wymieniając przyczyny wygaśnięcia zastawu warto by było, chociaż w przypisach, podać podstawy prawne oraz odwołać się do literatury w tym zakresie. Następnie przedstawiono specyfikę hipoteki, hipoteki przymusowej i hipoteki morskiej (1.4.2.). Doktorant zauważa, że zabezpieczeniem hipotecznym nie są objęte koszty postępowania egzekucyjnego, które podlegają zaspokojeniu w toku postępowania egzekucyjnego w pierwszej kolejności, a więc konsekwentnie zabezpieczeniem hipotecznym nie będą objęte również koszty postępowania upadłościowego. Autor opracowania podejmuje wątek opróżnionego miejsca hipotecznego, jednakże nie porusza zagadnienia, często występującego w praktyce, a związanego z uznaniem po ogłoszeniu upadłości za bezskuteczne czynności prawnej polegającej na obciążeniu nieruchomości upadłego dłużnika hipoteką umowną i oceną, jak wówczas wygląda zaspokojenie wierzycieli wpisanych w dalszej kolejności z hipoteką przymusową np. na podstawie nieprawomocnych nakazów zapłaty, jeżeli zostały wydane w postępowaniu nakazowym. Tym samym nie jest do końca prawidłowe stwierdzenie Doktoranta, że żądanie ustanowienia hipoteki przymusowej może skierować każdy wierzyciel, którego wierzytelność jest stwierdzona tytułem wykonawczym, gdyż właśnie nakazy zapłaty wydane w postępowaniu nakazowym stanowią tytuł zabezpieczenia (o charakterze uniwersalnym) uprawniając do wpisania hipoteki przymusowej.

Zwłaszcza, że w dalszej części Doktorant przywołuje treść przepisu art.109 i 110 ustawy o księgach wieczystych i hipotece.

W pkt.1.5 w rozdziale pierwszym pracy dokonano analizy przewłaszczenia na zabezpieczenie. Autor uznał, iż nie należy ono co prawda do katalogu ograniczonych praw rzeczowych, ale spełnia istotną funkcję zabezpieczającą wierzytelności w obrocie gospodarczym, a w postępowaniu upadłościowym sposób likwidacji wierzytelności zabezpieczonych przewłaszczeniem na zabezpieczenie jest identyczny jak w przypadku zabezpieczenia wierzytelności zastawem. Należy podzielić pogląd Doktoranta, że wierzyciel, który „zabezpieczył” swoją wierzytelność poprzez zawarcie z dłużnikiem umowy zabezpieczenia ruchomości, czy też nieruchomości, faktycznie nie jest wierzycielem rzeczowym tego dłużnika, ale mimo to ochrona jego praw została przez ustawodawcę w stosunku do niego rozszerzona. Autor dysertacji zasadnie dostrzega, że przewłaszczenie na zabezpieczenie jest bardzo skutecznym sposobem zabezpieczenia roszczeń przez wierzyciela i pomimo tego, że wierzyciel ten nie jest wierzycielem *stricto* rzeczowym, to jednak korzysta on z silniejszej ochrony prawnej niż wierzyciele rzeczowi, którzy dokonali zabezpieczenia swoich wierzytelności poprzez dokonanie obciążeń rzeczowych na majątku dłużnika w postaci zastawu rejestrowego lub hipoteki.

Natomiast pkt. 1.6. pt. „Realizacja uprawnień wierzyciela rzeczowego w cywilnym postępowaniu egzekucyjnym”, należałoby zamieścić w dalszej części pracy, gdyż może stanowić temat na odrębną monografię. Zbyt mało literatury zostało wykorzystane do zdefiniowania pojęcia postępowania egzekucyjnego i jego etapów, więc w tym zakresie praca wymaga jeszcze rozszerzenia, jeśli jednak Autor zdecyduje się na pozostawienie tego wątku jako odrębnego punktu. Razi zbyt ogólnikowe i niepełne przywołanie przepisu art. 776 k.p.c., bez wyjaśnienia jego zmian, co potwierdza spostrzeżenie dotyczące pominięcia

wątku udziału wierzycieli zabezpieczonych rzeczowo w postępowaniu egzekucyjnym, jeśli ma to być opisane w tak pobieżny sposób, jak jest obecnie w pracy. Pominięto także istotne opracowania omawiające tytuły egzekucyjne np. M. Mulińskiego, Postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności krajowemu tytułowi egzekucyjnemu, Warszawa 2005r., poprzestając na odwołaniu się do komentarzy (vide przypis 183, czy 184) i to nie wszystkich np. pod red. J. Jankowskiego, czy A. Zielińskiego, mimo że odwołuje się do opracowania M. Drabika, który przywołuje te pracowania i je analizuje, co oznacza wybiórcze prezentowanie stanowisk wyrażanych w doktrynie. Zbyt pobieżne jest także omówienie problematyki przysądzenia własności nieruchomości i skutków związanych z wykreśleniem hipoteki obciążających nieruchomość na podstawie wyłącznie samego postanowienia o przysądzeniu własności.

W pkt.1.7. rozdziału pierwszego Autor zamieścił wnioski i konkluzje w odniesieniu do omawianej w ramach tego rozdziału materii.

Jednocześnie należy docenić umiejętność Autora prowadzenia dyskursu naukowego w zakresie prezentacji odmiennych poglądów wyrażanych przez poszczególnych autorów w literaturze oraz posługiwanie się tak coraz rzadziej spotykana kulturą słowa w ocenie innych stanowisk.

Rozdział II pracy – zatytułowany – *Inicjacja postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości i postępowania upadłościowego a pozycja wierzyciela rzeczowego*

Tytuł rozdziału drugiego można by było inaczej ująć np. Status wierzyciela rzeczowego na etapie poprzedzającym ogłoszenie upadłości. Obecne brzmienie tytułu przedmiotowego rozdziału może sugerować, iż chodzi o zainicjowanie wszczęcia dwóch postępowań tj. w przedmiocie ogłoszenia upadłości i postępowania upadłościowego, a przecież to złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości prowadzi do zainicjowania etapu postępowania w przedmiocie

ogłoszenia upadłości. W związku z tym warto rozważyć zmianę tytułu rozdziału drugiego dysertacji.

Autor przedmiotowy rozdział rozpoczął od wskazania możliwości wierzyciela rzeczowego w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości w przykładowych systemach prawnych, ale wyłącznie sygnalizacyjnie.

Następnie opisano ograniczenie uprawnień wierzyciela rzeczowego do wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości dłużnika. Zdaniem Doktoranta dokonana zmiana legislacyjna osłabiła w efekcie pozycję wierzyciela rzeczowego w postępowaniu upadłościowym, odbierając mu faktycznie możliwość jego zainicjowania. A nie jest wystarczającym argumentem uzasadniającym zmianę przepisów wyłącznie twierdzenie, że wierzyciel rzeczowy dochodzi zaspokojenia z konkretnego przedmiotu.

Kolejnym zagadnieniem analizowanym w pracy było ustalenie, jakie znaczenie mają składniki majątkowe dłużnika, które są obciążone rzeczowo dla podjęcia przez sąd decyzji o ogłoszeniu upadłości. Jak zasadnie zostało dostrzeżone w opracowaniu sąd upadłościowy jest zobligowany do zestawienia wartości składników majątku dłużnika z wysokością potencjalnych kosztów postępowania upadłościowego, które zostaną wydatkowane na przeprowadzenie postępowania upadłościowego. Informacja na temat kosztów postępowania upadłościowego wynikać może ze sprawozdania tymczasowego nadzorca sądowego. Sąd może oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości w razie stwierdzenia, że majątek dłużnika jest obciążony hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską w takim stopniu, że pozostały jego majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania.

Doktorant słusznie dostrzega niekonstytucyjność przepisu art. 81 pr.up. w zakresie wykreślenia z urzędu wpisu w księdze wieczystej lub rejestrze hipoteki, który nie zapewnia ochrony wierzycielowi rzeczowemu nieświadomego sytuacji

finansowej dłużnika, gdyż ochrona ta została wyłącznie zapewniona poprzez możliwość obciążenia składników majątkowych masy upadłości w sytuacji, gdy wniosek o wpis hipoteki został złożony w sądzie co najmniej na sześć miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Wprawdzie wykreślenie wpisu może nastąpić wyłącznie na podstawie wydanego uprzednio zaskarżalnego postanowienia sędziego – komisarza stwierdzającego niedopuszczalność wpisu wiążącego sąd wieczystoksięgowy, ale należy zgodzić się z doktorantem, że nie jest to środek prawny wystarczający.

Kolejnym zagadnieniem omawianym przez Doktoranta było zgłoszenie wierzytelności przez wierzyciela rzeczowego. Niefortunnym jest łączenie zagadnienia dochodzenia roszczenia przed sądem i zgłoszenia wierzytelności na listę wierzytelności w związku z ogłoszeniem upadłości dłużnika, gdyż pojęcia te nie są tożsame. Doktorant jest zwolennikiem samodzielnego zgłaszania przez wierzyciela rzeczowego wierzytelności, gdyż brak inicjatywy w zgłoszeniu wierzytelności przez wierzyciela rzeczowego może spowodować, że na liście wierzytelności zostanie uznana jego wierzytelność w kwocie niższej niż powinna być uwzględniona w postępowaniu upadłościowym. Zdaniem doktoranta tylko precyzyjne wskazanie przedmiotu zabezpieczenia, jak również samego rodzaju zabezpieczenia, niewątpliwie eliminuje ryzyko związane z brakiem właściwego ujęcia wierzytelności na liście wierzytelności.

Pewnym niedociągnięciem ze strony Doktoranta jest zaniechanie analizy rozporządzeń wykonawczych, zawierających wzór zgłoszenia wierzytelności do masy upadłości, brak też ich w wykazie aktów prawnych.

Należałoby także zamieścić w jednym miejscu kwestie dotyczące charakteru prawnego listy wierzytelności, gdyż obecnie jest to rozproszone w różnych podpunktach, podobnie jak kwestia zamieszczania z urzędu przez syndyka wierzytelności zabezpieczonej rzeczowo, co może stwarzać dla czytelnika

wrażenie powtórzeń. Nie można również podzielić stanowiska doktoranta (str. 129), że zgłoszenie wierzytelności w toku postępowania upadłościowego, które co do zasady jest podstawą sporządzenia listy wierzytelności, podlega rygorom takim jak pozew. Treść przepisu art. 187 § 1 k.p.c., po jego nowelizacji w zakresie wymogów dotyczących wyczerpania trybu mediacyjnego nie będzie miał, bowiem zastosowania w postępowaniu upadłościowym.

Opisując specyfikę procesu cywilnego, uprawnienia stron w procesie, jak też kwestię przywrócenia terminu (na str. 130) należałoby wykorzystać bogatą literaturę, chociaż w przypisach. Pozytywnie natomiast należy ocenić podjęcie kontrowersyjnego zagadnienia przywrócenia terminu w zakresie wniesienia sprzeciwu przez wierzyciela rzeczowego, który został zamieszczony na liście wierzytelności przez syndyka z urzędu, a więc mógł nawet nie mieć świadomości, że została ogłoszona upadłość dłużnika rzeczowego. Doktorant rozważa w pracy czy zatwierdzenie listy wierzytelności powoduje, że nie ma już podstaw do jej wzruszenia w przypadku rozpoznawania sprzeciwu od listy wierzytelności? Zdaniem Doktoranta wierzyciel rzeczowy nie dysponuje, bowiem skutecznymi instrumentami prawnymi, które pozwalałyby mu na wzruszenie listy wierzytelności, zatwierdzonej przez sędziego komisarza w sytuacji, gdyby powziął on informację o toczącym się postępowaniu upadłościowym dotyczącym również jego zabezpieczonej wierzytelności.

Należy podzielić stanowisko Doktoranta, że brak jest pewnej konsekwencji ustawodawcy, polegającej na traktowaniu wierzyciela rzeczowego, jako pełnoprawnego uczestnika postępowania upadłościowego, albo też całkowitego wyłączenia go z udziału w tym postępowaniu.

Rozdział III rozprawy doktorskiej – zatytułowany - *Realizacja uprawnień wierzyciela rzeczowego w postępowaniu upadłościowym* poświęcony został zagadnieniom związanym ze sprzedażą składników majątkowych obciążonych

rzeczowo, co wywołuje w stosunku do wierzyciela poważne konsekwencje prawne względem jego roszczeń i dokonanych przez niego uprzednio zabezpieczeń rzeczowych. Oprócz sprzedaży dokonywanej w postępowaniu upadłościowym, analizą objęto przejęcie ruchomości przez zastawnika, jak też kwestie oddzielnego planu podziału sum uzyskanych z likwidacji rzeczy i praw obciążonych rzeczowo. Na podstawie analizy regulacji prawnych ww kwestiach Doktorant podejmuje się udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy rozwiązania prawne dotyczące wierzyciela rzeczowego zostały uregulowane w postępowaniu upadłościowym z korzyścią dla tego wierzyciela, czy też nie.

Zastrzeżenia może budzić odwoływanie się incydentalne do literatury przy poszczególnych instrumentach prawnych, jak np. w zakresie spisu inwentarza sporządzanego przez syndyka, gdyż na ten temat pisano jeszcze przed wejściem w życie ustawy Prawo upadłościowe, nie uwzględniono także najnowszej literatury np. w zakresie sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego, jako całości.

Należy podzielić stanowisko Doktoranta, że w przypadku wierzycieli rzeczowych zabezpieczonych na składniku majątkowym podlegającym sprzedaży, cena sprzedaży bezpośrednio przekłada się na interes wierzyciela, gdyż sumy uzyskane ze sprzedaży w pierwszej kolejności, co do zasady trafiają do wierzyciela rzeczowego. Warto by było, zatem poszerzyć pracę o zagadnienia związane z metodami wyceny przedsiębiorstwa upadłego dłużnika, skoro sam Doktorant dostrzega, że wątek wartości i wyceny przedsiębiorstwa, jego zorganizowanej części, czy poszczególnych składników majątkowych przekłada się na zaspokojenie wierzycieli zabezpieczonych rzeczowo.

Omawiając kwestię związaną z prawomocnością planu podziału sporządzanego w postępowaniu upadłościowym należałoby posługiwać się pojęciami stosowanym w postępowaniu cywilnym, a nie stosować pojęcia z postępowania administracyjnego tj. „decyzji wydawanych przez sąd”.

Określenie „decyzji” jest mylące i raczej należałoby zastąpić „rozstrzygnięć wydawanych przez sąd”. Zwłaszcza, że następnie posłużono się także stwierdzeniem „decyzją sędziego – komisarza”, co jest określeniem potocznym i może być dla czytelnika mylące.

W dysertacji odrębnie zostało przeanalizowane przejęcie przez zastawnika ruchomości obciążonej zastawem rejestrowym. Doktorant porównując regulację zawartą w pr.up., że własność ruchomości przechodzi na wierzyciela z chwilą zawiadomienia go przez syndyka o przyznaniu mu przyjętej rzeczy, a więc nie wymaga ona akceptacji sędziego – komisarza, dochodzi do przekonania, że wprawdzie rozwiązanie takie należy uznać za wysoce niepożądane w aspekcie zapewnienia ochrony praw wierzycieli rzeczowych, gdyż pozbawione zostało kontroli organów sądowych, ale jest analogiczne jak regulacja zawarta w przepisie art. 875 § 3 k.p.c. Doktorant dochodzi do wniosku, że regulacje w tym przedmiocie nie są wystarczające dla ochrony praw wierzyciela rzeczowego, w szczególności ustawodawca nie przewidział możliwości przejęcia na własność przez wierzyciela rzeczowego nieruchomości, a taka regulacja byłaby może z korzyścią dla masy upadłości, jak również dla samego wierzyciela rzeczowego.

Kolejnym zagadnieniem stanowiącym przedmiot analizy przez Doktoranta było sporządzanie przez syndyka oddzielnego planu podziału sum uzyskanych z likwidacji rzeczy i praw obciążonych rzeczowo. Należy podzielić pogląd, że sporządzenie oddzielnego planu podziału następuje w interesie wierzyciela rzeczowego, gdyż pozwala mu na niezależne w stosunku do pozostałych wierzycieli zaspokojenie jego roszczeń, a jednocześnie stanowi pewnego rodzaju gwarancję, że jego wierzytelności zostaną zaspokojone szybciej niż wierzytelności pozostałych wierzycieli, tj. zaraz po dokonanej sprzedaży rzeczy obciążonej. Prawidłowo zostało, zatem podkreślone przez Autora, że choć składniki majątkowe zabezpieczone rzeczowo wchodzi do masy upadłości, to

sumy uzyskane z ich likwidacji nie zasilają funduszków masy upadłości, a dopiero kwoty pozostałe po zaspokojeniu tych wierzytelności wchodzi do funduszków masy upadłości. Niejasne jest natomiast stwierdzenie Doktoranta, że postępowania wywołane sprzeciwami od listy wierzytelności w swym charakterze prawnym są zbliżone do odrębnych postępowań sądowych, które nie toczą się przed sędzią – komisarzem, gdyż nie zostało to w jakikolwiek sposób wyjaśnione, czy uzasadnione.

W ramach rozdziału trzeciego pracy podjęta została problematyka kosztów postępowania upadłościowego obciążających wierzyciela rzeczowego. Pozytywnie należy ocenić podjęcie tego, niewątpliwie mającego znaczenie praktyczne wątku, choć budzącego także wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie. Należy podzielić stanowisko Doktoranta, że uzyskanie wysokiego stopnia zaspokojenia roszczeń przez wierzycieli rzeczowych jest możliwe poprzez zminimalizowanie kosztów postępowania upadłościowego, gdyż w głównej mierze to one obciążają wierzyciela.

Rozdział IV pracy – zatytułowany - *Dochodzenie roszczeń wierzycieli rzeczowych w ramach odrębnych postępowań upadłościowych*

Doktorant rozpoczyna rozdział od wskazania, na czym polega zaspokojenie z masy upadłości, w związku z tym warto by było, aby poszerzyć, – choć w przypisach poglądy wyrażane na ten temat w doktrynie, a nie opisywać, jakby problematyka ta nie budziła żadnych wątpliwości w literaturze.

W przedmiotowym rozdziale, jak sam zaznacza Autor, zajmuje się analizą przepisów prawa w zakresie odrębnego postępowania upadłościowego dotyczącego dewelopera, z uwagi na konieczność zaspokojenia roszczeń wierzycieli w ramach tego postępowania uzasadnioną ochroną konstytucyjną, emitentów obligacji, w ramach, którego postępowania zaspakajani są wierzyciele, którzy dokonali zabezpieczenia hipotecznego na majątku emitenta

obligacji oraz wierzycieli, którzy dysponują hipotecznymi listami zastawnymi i którzy faktycznie nie są wierzycielami rzeczowymi w stosunku do upadłego.

W istocie Doktorant nie omawia wszystkich postępowań odrębnych, a więc należałoby także zmienić tytuł rozdziału czwartego, gdyż obecny tytuł jest mylący, bowiem sugeruje, że zakresem analizy objęte zostały wszystkie postępowania odrębne.

Należy pozytywnie ocenić, że Doktorant analizując przepis art. 4251 ust. 1 pr.up. dostrzega, że ustawodawca po raz kolejny nie przewidział możliwości weryfikacji rozstrzygnięcia sędziego – komisarza przez innych uczestników postępowania upadłościowego np. w drodze składanego zażalenia na postanowienie sędziego – komisarza, a jednocześnie ustawodawca nie określił skutków związanych z tym, że nabywca nieruchomości, który zobowiązał się do dokończenia inwestycji, procesu tego nie ukończy.

Kolejnym zagadnieniem omawianym w ramach rozdziału czwartego było: a) likwidacja w ramach osobnej masy upadłości wierzycieli zabezpieczonych poprzez wpis do rejestru listów zastawnych (pkt.4.3.); b) zaspokojenie w postępowaniu upadłościowym roszczeń obligatariuszy zabezpieczonych zastawem lub hipoteką na majątku emitenta obligacji (pkt. 4.4.).

Zasadniczo istotne kwestie, jakim poświęcona jest rozprawa doktorska znalazły swoje odzwierciedlenie w zakończeniu pracy, a zawarte tam konkluzje zostały poparte rzeczową argumentacją w całej pracy.

II. Wnioski

Podsumowując, opracowaną przez mgr Pawła Wrzaszcz pt. „Status prawny wierzyciela rzeczowego w postępowaniu upadłościowym” rozprawę doktorską uznać należy, iż temat został przedstawiony w sposób kompleksowy. Praca liczy 241 stron maszynopisu (na pozostałych stronach od 242 do 258 zamieszczona

została wykorzystana w pracy bibliografia), jednakże w żaden sposób objętość opracowania nie wpłynęła na jego wartość merytoryczną.

Przed oddaniem opracowania do publikacji warto by było zadbać o kwestie interpunkcyjne, a także wyeliminować niektóre z określeń np. niemniej jednak, częste stwierdzenia „wskazać należy”, „wówczas”, „tym samym jednak”. Praca poza niewielkimi „niezgrabnościami” językowymi jest napisana w sposób świadczącym o dużym opanowaniu kultury słowa i osiadaniu umiejętności przekazywania trudnych zagadnień w przystępny sposób. Ponadto nie wydaje się celowym przenoszenie rozwiązań prawnych z innych państw na grunt polskich regulacji prawnych, zwłaszcza w przypadku uwarunkowań historycznoprawnych, o których Autor pisał. Jeśli Autor zamierza opublikować pracę, to informacje dotyczące regulacji prawnych w innych państwach raczej należałoby zamieścić w przypisach, zwłaszcza, że nie jest to pełna analiza prawnoprównawcza.

Poczynione zastrzeżenia w sporządzonej recenzji nie wy wpływają w zasadniczy sposób na pozytywną ocenę wartości merytorycznej dysertacji, lecz wynikają ze złożoności omawianej regulacji prawnej w dysertacji dotyczącej postępowania upadłościowego. Układ pracy zasadniczo jest prawidłowy, co przy tylu różnych zagadnieniach objętych zakresem przedmiotowym opracowania nie było łatwym do przedstawienia. Na podkreślenie zasługuje umiejętne wykorzystywanie przez Doktoranta literatury do konstruowania własnych przemyśleń i formułowania wniosków *de lege ferenda*.

Wnioski, jakie wyprowadza Doktorant są słuszne, choć mogą zostać uznane za dyskusyjne, ale to przyczynia się do rozwoju naukowego dyscypliny prawa cywilnego, w tym postępowania cywilnego.

Recenzowana praca doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, pozwala na stwierdzenie, że Doktorant posiada zarówno ogólną

wiedzę teoretyczną z zakresu postępowania cywilnego, w tym postępowania upadłościowego, jak i umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Opracowanie stanowi interesujące przedstawienie statusu prawnego wierzyciela rzeczowego w przypadku ogłoszenia upadłości dłużnika.

W konsekwencji uznać należy, iż opracowana przez mgr Pawła Wrzaszcza praca doktorska pt. „*Status prawny wierzyciela rzeczowego w postępowaniu upadłościowym*” – napisana pod naukowym kierownictwem promotora dr hab. Joanny Misztal-Koneckiej, prof. KUL – z pewnością może stanowić podstawę do nadania stopnia naukowego doktora nauk prawnych.

W związku z powyższym stwierdzić należy, iż dysertacja spełnia wymogi określone w art.13 ust.1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz.882) i uprawnia do ubiegania się o nadanie stopnia naukowego doktora nauk prawnych.

dr hab. Izabella Gil, prof. nadzw. UW